

General-pukovnik
FRANC POGLAJN

TITOVE
IDEJE,
NAČELA I
STAVOVI
UTKANI
SU U SVE
OPERACIJE
I BORBENE
ZADATKE

U bogatoj riznici dostignuća vojne nauke i njenog daljeg razvoja u savremenoj međunarodnoj situaciji, doprinos druga Tita je neprocenjive vrednosti. Njegov lični udeo je posebno izuzetan na teorijskom uopštavanju i izgradnji celovite doktrine revolucionarnog narodnooslobodilačkog i opštenarodnog rata, koji su pod njegovim rukovodstvom u uslovima drugog svetskog rata protiv fašizma vodili narodi i narodnosti Jugoslavije za svoje nacionalno i socijalno oslobođenje.

Teorijske temelje takvoj, po sadržini i celovitosti novoj i originalnoj doktrini, drug Tito je položio u najsudbonosnijim danima naše istorije, kada je, pozvavši sve narode i narodnosti Jugoslavije na oružani ustanak protiv okupatora i njegovih slugu, definirao karakter, sadržinu i oblik opštenarodnog rata. Treba tome dodati da u surovim uslovima u kome se vodio narodnooslobodilački rat u Jugoslaviji, po svojim specifičnostima, intenzitetu, nepovoljnosti odnosa snaga kroz čitavo njegovo trajanje, svirepim represalijama od okupatora i kvislinga, odsutnosti redovne materijalno-tehničke baze i drugih, nije imao primera u vojnoj istoriji. I upravo u takvim prilikama i uslovima definisana je, bogatila se i izgradila pod neposrednim uticajem i njegovim ličnim stvaralaštvom i doktrina tog i takvog rata.

Drug Tito je bio snagom svog revolucionarnog duha i marksističkim pogledima, svojim rukovodilačkim sposobnostima i vojnim znanjem, svojim izvanrednim sposobnostima za uočavanje i otkrivanje objektivnih mogućnosti i zakonitosti, ne samo inicijator i pokretač i politički i vojni organizator ustanka, već i neposredni idejni tvorac mnogih najbitnijih načela i principa, na kojima su obezbeđivani vitalni politički i vojni ciljevi rata i koji su bili identični sa vitalnim ciljevima i interesima najširih narodnih masa. I ne samo to. Neposredno se angažirao, utvrđivao i formulisao mnoge osnovne stavove, načela i principe, na osnovi kojih se stvarala strategija, operativna veština i taktika narodnooslobodilačkog rata u svim svojim periodima, dajući često i detaljnu sadržinu i obezbeđujući idejno i akciono jedinstvo.

Za uspešan tok i pobedonosni završetak rata bili su od posebnog značaja njegovi stavovi i formulisana načela o jedinstvu oružanih snaga, narodnoj vlasti, bratstvu i jedinstvu naših naroda i jedinstvu fronta i pozadine u uslovima okupirane zemlje. Na tim osnovama izvršena je mobilizacija ljudskih, političkih, moralnih, materijalnih i drugih potencijala; primenjeni oblici partizanskog rata u početku ustanka (jer su tadašnji uslovi to iziskivali) i prelaz na oblik kombinovanog rata (kada su formiranjem brigada i divizija stvarane odgovarajuće mogućnosti) stvaranju, ulozi i odbrani slobodnih teritorija; necelishodnosti vođenja dugih iscrpljujućih odbrambenih dejstava, a nasuprot tome razvijanje stalne i maksimalne ofanzivnosti i u težim vojnim situacijama. Ova i druga teorijska načela i stavovi druga Tita predstavljali su osnove celokupne ratne veštine narodnooslobodilačkog rata.

Drug Tito je bio i stvaralac oružanih snaga. U toku rata davao je direktive sa jasnim ciljevima i osnovama za njihovu organizacionu strukturu, formacije i ustrojstvo, na osnovu čega su se stvarali novi humani odnosi i svesna disciplina, što je potpuno odgovaralo karakteru rata i revolucionarnim zahtevima vremena i kursa našeg društvenog razvitka.

Naučan, bogato sadržajan i revolucionarni pristup druga Tita svim bitnim pitanjima vođenja rata omogućio

je neprekidan rast i jačanje narodnooslobodilačkog pokreta, oslobođenje i pobjedu.

Današnja koncepcija opštenarodne odbrane temelji na istim izvornim mislima i vojnom doprinosu druga Tita, a i na bogatim iskustvima iz prakse narodnooslobodilačkog rata i revolucije. U izgradnji njene sadašnje celovitosti, u uslovima samoupravnog društvenog sistema, drug Tito je neprekidno učestvovao. Pri tom je naročito upozoravao da ona bude izvorna, originalna, da se zasniva na ratnim iskustvima našeg i drugih naroda i na temeljima samoupravnog društvenog sistema i da odgovara savremenim potrebama, a posebno viziji mogućeg rata i moguće agresije na našu zemlju. Tako je i koncepcija opštenarodne odbrane njegovo delo. Njegova je zasluga i lični doprinos da je ona danas shvaćena i prihvaćena ne samo u nas, već i u svetu, kao doktrina i teorija odbrane naše nezavisnosti, posebno među nesvrstanim zemljama, kao najbolji odgovor i odbrana od mogućih agresija.

*

Već je istaknuto da su načela i stavovi u direktivama, odlukama i naređenjima druga Tita bili idejno i sadržajno veoma iscrpni, jasno postavljeni i opredeljeni. Da bi se uspešno provodili u praksi rata, bilo je neophodno da se o njima informišu i sa njima upoznaju sve odgovorne starešine radi shvatanja i stvaralačkog primenjivanja shodno specifičnim uslovima i situacijom na prostoriji dejstva pojedinih jedinica.

Tim putem postizavano je najpre jedinstvo pogleda, a sledilo je i jedinstvo akcije, bez obzira na to što su drug Tito i Vrhovni štab bili prostorno udaljeni i što su bile veoma različite prilike, vojna situacija, specifičnosti pojedinih delova zemlje i drugi uslovi.

Takav put i način rada bitno su olakšali izvršavanje zadataka pojedinim štabovima i komandantima, pa tako i meni.

(Iako bih mogao navesti veliki broj primera kako se najneposrednije odražavalo prisustvo ideja, načela i sta-

vova druga Tita u vojnim operacijama, akcijama i drugim vojnim zadacima, navešću samo dva, veoma očevidna primera:

1. — Krajem jula i početkom avgusta 1944. godine, sve jedinice Četvrte operativne zone u Štajerskoj i Kоруškoj u sastavu: 14. udarna divizija, operativna grupa (6. i 11. brigada), koruska grupa odreda i Kozjanski i Kamniško-zasavski odred, prešli su u odlučna ofanzivna dejstva, čiji rezultat je bilo, pored oslobođenja pojedinih garnizona, oslobođenje Gornje Savinjske doline, stvaranje prve veće slobodne teritorije u Štajerskoj, gde su uslovi zbog poznate okupacione politike okupatora bili najteži. Pošto su zauzeti neprijateljski garnizoni i oslobođeni Gornji grad, Ljubno, Luče, Šmartno ob Paki, Nazorje i Rečica, ubijen i zarobljen velik broj Nemaca i zaplenjena ogromna količina oružja i opreme, očekivala se i jaka reakcija nemačkih snaga, a naročito protiv slobodne teritorije u Štajerskoj, koju Nemci tako blizu granica Rajha nisu mogli zamisliti. I zaista, već posle nekoliko dana, počela su pristizati u rejone Maribora, Celja i drugih garnizona nemačka pojačanja. Protivofanziva se očekivala svakog dana.

U štabu zone ocenjivali smo nastali položaj i situaciju. Doneta je odluka da se manjim snagama brani slobodna teritorija, a da se glavninom nastave ofanziva izvan slobodne teritorije u pravcu Pohorja, na područje zapadno i istočno od Celja, i razviju što aktivnija dejstva u čitavoj Koruskoj.

Primenili smo misli i uputstva druga Tita, koja je davao još 1942. godine, u pogledu odbrane slobodnih teritorija, jer smo ocenili da ćemo prenosom ofanzivnih dejstava na nova područja i njihovim oslobođenjem postići mnogo veće rezultate. Tako je i bilo. Nemci nisu izvršili prodor u G. Savinjsku dolinu, već su prešli u odbranu svojih garnizona. Naše snage su postigle nove i znatne uspehe.

2. — Koncem 1944. i početkom 1945. godine, Sedmi korpus Slovenije, u sastavu 15. i 18. divizije i 1. artiljerijske brigade, izvršavao je, pored ostalih, i glavni zadatak, koji je primio od Glavnog štaba Slovenije i koji se sastojao

u odbrani slobodne teritorije Bele krajine, gde su se nalazile sve centralne ustanove, pozadinske jedinice i ustanove, bolnice, škola itd. Pošto je bio takoreći neprekidan i uzastopan napor okupatora da prodre i likvidira slobodnu teritoriju, stvorio se neprekidan front duž r. Krke od njenog izvora preko Novog Mesta do s. Cerklje i isprekidan front na pravcima koji iz Ribnice i Kočevja izvode ka Črnomelju. Pritisak neprijatelja i pojedini pokušaji prodora otpočeli su već u drugoj polovini novembra 1944. godine, da bi narasli početkom 1945. godine, naročito u martu i aprilu. Nemci su u to vreme po svaku cenu hteli da likvidiraju slobodnu teritoriju, da bi uništenjem snaga Sedmog korpusa organizovali na toj prostoriji liniju odbrane, naslonjenu na r. Kupu i Gorski kotar. Tako bi tu onemogućili naša dejstva, a pogotovo očekivanu pojavu snaga Četvrte armije, koje su hitale ka Trstu.

Glavni štab je u to vreme primio depešu vrhovnog komandanta druga Tita. Dobili smo zadatak da po svaku cenu moramo održati prostoriju severno od r. Kupe, odnosno ceo prostor koji je istovremeno bio i naša veoma značajna slobodna teritorija. Razmišljajući o načinu izvršenja zadatka, bilo mi je potpuno jasno da cilj treba postići najupornijom odbranom te prostorije, i to svim snagama. Svako odvajanje delova naših snaga i prebacivanje za dejstva, pa ma bila i ofanzivna, na druga područja, otežavalo bi, ako ne i onemogućavalo izvršavanje osnovnog zadatka. Zbog toga smo odlučili, da se ostvaruje uporna, elastična, ali uvek aktivna odbrana. Da bi ofanzivni elemenat odbrane bio što izrazitiji, budući da su u pozadini neprijatelja bila dva slabija teritorijalna odreda, odlučeno je da se izvrši infiltracija dvaju divizijskih jurišnih bataljona i da se ofanzivni napadi usmere u neposrednu pozadinu rasporeda neprijateljevih snaga. Pored toga, izvođeni su povremeni napadi brigadama u međuprostore i bokove, pa čak i jači ispad divizijom na nemačka uporišta na drugoj obali r. Krke. Protivnapadi brigada i divizija bili su neprekidni. Zbog izvođenja dejstava takvih razmera, aktivnosti u ofanzivnosti naših snaga, neprijatelj je bio paralisan i odustao je od daljih napada. Naše snage su odbranile slobodnu teritoriju i izvršile zadatak,

primenjujući u punom smislu načelo ofanzivnosti, za koje se drug Tito stalno zalagao. Zadržavajući slobodnu teritoriju Bele krajine i Notranjske, olakšano je i omogućeno naglo prebacivanje prvih ešelona Četvrte armije preko te teritorije u širi rejon Ilirske Bistrice, i njihovog daljeg prodora ka Trstu.

To su veoma bogata iskustva koja imaju značaj i vrednost za našu koncepciju opštenarodnog rata, njegovu strategiju, operatiku i taktiku.

